

LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

PAŽYMA

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS LYTIES (NĖŠTUMO) PAGRINDU MOTYVACINIO POKALBIO METU STOJANT Į MAGISTRANTŪROS STUDIJAS

2016-09-09 Nr. (16)SN-101)SP-98

Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – ir Tarnyba) 2016 m. liepos 11 d. gautas pareiškėjos skundas, kuriame ji teigia, kad patyrė diskriminaciją dėl nėštumo (lyties) 2016 m. birželio 29 d. stojančiųjų į Vytauto Didžiojo universiteto (toliau – ir Universitetas) Muzikos akademijos magistrantūros studijas (atlikimo menas – fortepijonas) privalomojo motyvacinio pokalbio metu.

Lygių galimybių kontrolierė, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 25 str. 1 ir 2 dalimis, 2016 m. liepos 11 d. raštu Nr. (16)SN-101)S-555 „Dėl galimos diskriminacijos lyties pagrindu motyvacinio pokalbio metu stojant į magistrantūros studijas“ kreipėsi į Vytauto Didžiojo universiteto Muzikos akademijos dekaną doc. dr. S. Gerulį ir paprašė per 3 darbo dienas nuo reikalavimo gavimo dienos (kaip galima skubiau) pateikti paaiškinimus ir atsakyti į šiuos klausimus: koks teisės aktas reglamentuoja privalomojo motyvacinio pokalbio tvarką bei šio pokalbio metu pateikiamų klausimų turinį; kokia buvo 2016 m. birželio 29 d. vykusio motyvacinio pokalbio, kuriame dalyvavo pareiškėja, komisijos narių sudėtis, kas ir kokio turinio klausimus pateikė pareiškėjai ir ar buvo darytas šio pokalbio garso įrašas, ar klausimai ir atsakymai buvo fiksuojami raštu (jei taip, prašyta atsiųsti garso įrašo ar rašytinės medžiagos kopiją); kodėl aptariamo motyvacinio pokalbio metu pareiškėjai buvo pateikiami klausimai apie jos asmeninį gyvenimą, nėštumą, ateities planus ir kaip šie klausimai yra susiję su stojančiojo žiniomis, koncertine patirtimi bei motyvacija studijuoti; kas lėmė žemą pareiškėjai skirtą balą motyvacinio pokalbio metu bei kiek balų apskritai surinko pareiškėja; taip pat prašyta pateikti prodekanės doc. dr. D. Bukantaitės paaiškinimą dėl skundžiamų aplinkybių bei informaciją, kiek žmonių buvo priimta į Muzikos akademijos magistrantūros studijas (valstybės finansuojamas vietas) bei informuoti, koks buvo priimtųjų surinktų balų skaičius.

Lygių galimybių kontrolierė, atsižvelgdama į tai, kad pateiktame Universiteto Muzikos akademijos dekanı rašte nepakako informacijos objektyviam ir nešališkam tyrimui atlikti, vadovaudamasi

Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 25 str. 2 d., 2016 m. liepos 18 d. raštu Nr. (16)SN-101)S-571 „Dėl galimos diskriminacijos lyties pagrindu motyvacinio pokalbio metu stojant į magistrantūros studijas“ pakartotinai kreipėsi į Universiteto Muzikos akademijos dekaną ir paprašė: suteikti informaciją apie priimtų 17 asmenų studijuoti į Muzikos akademijos magistrantūros studijas (valstybės finansuojamas vietas) įvertinimo rezultatus, tai yra, nurodyti jų gautą bendrą balą ir bendro balo sudedamuosius elementus vertine išraiška (P – atlikėjo portfolio įvertinimas; D – motyvacinis pokalbis; T - tarptautinių konkursų diplomų įvertinimas; E - stojamasis egzaminas arba specialybės baigiamojo egzamino pažymys); informaciją apie pareiškėjos gauto bendrojo balo sudedamuosius balus (pagal aukščiau minėtus elementus) bei „Stojančiųjų į VDU Muzikos akademijos atlikimo meno specialybę motyvacinio pokalbio tvarkos“, kuri yra patvirtinta 2016 m. birželio 20 d. Universiteto Muzikos akademijos dekanų potvarkiu Nr. MAM-16-012, kopiją.

Lygių galimybių kontrolierė 2016 m. liepos 21 d. raštu Nr. (16)SN-101)S-591 „Dėl skundo termino pratęsimo“ informavo pareiškėją, kad, vadovaujantis Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 22 str., skundo tyrimo terminas pratęstas vienam mėnesiui, t.y. iki 2016 m. rugsėjo 11 d., nes tyrimo metu būtina gauti papildomus paaiškinimus dėl skundžiamų aplinkybių, kurie būtini nešališkam tyrimui atlikti ir be kurių objektyviai dėl pateisinamų priežasčių neįmanoma baigti skundo tyrimo iki 2016 m. rugpjūčio 11 d.

Lygių galimybių kontrolierė, gavusi informaciją, kad pareiškėja motyvacinio pokalbio metu buvo įvertinta ketvertu, siekdama išsiaiškinti žemo motyvacinio pokalbio įvertinimo priežastis, vadovaudamasi Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 25 str. 2 d., kreipėsi į Universiteto Muzikos akademijos Stojančiųjų į Atlikimo meno antrosios studijų pakopos motyvacinio pokalbio komisijos (toliau – komisija) narius:

Universiteto Muzikos akademijos dekaną doc. dr. S. Gerulį 2016 m. liepos 22 d. raštu Nr.(16)SN-101)S-596 „Dėl galimos diskriminacijos lyties pagrindu motyvacinio pokalbio metu stojant į magistrantūros studijas“;

Universiteto Muzikos akademijos Akordeono skyriaus vadovą prof. K. Stonkų 2016 m. liepos 22 d. raštu Nr. (16)SN-101)S-597 „Dėl galimos diskriminacijos lyties pagrindu motyvacinio pokalbio metu stojant į magistrantūros studijas“;

Universiteto Muzikos akademijos Dainavimo katedros vedėją prof. T. Ladigą 2016 m. liepos 22 d. raštu Nr. (16)SN-101)S-598 „Dėl galimos diskriminacijos lyties pagrindu motyvacinio pokalbio metu stojant į magistrantūros studijas“;

Universiteto Muzikos akademijos Fortepijono katedros vedėją prof. D. Račį 2016 m. liepos 22 d. raštu Nr. (16)SN-101)S-599 „Dėl galimos diskriminacijos lyties pagrindu motyvacinio pokalbio metu stojant į magistrantūros studijas“;

Universiteto Muzikos akademijos Pučiamųjų instrumentų skyriaus vadovą doc. V. Kijauską 2016 m. liepos 22 d. raštu Nr. (16)SN-101)S-600 „Dėl galimos diskriminacijos lyties pagrindu motyvacinio pokalbio metu stojant į magistrantūros studijas“.

Visiems komisijos nariams aukščiau minėtuose raštuose buvo pateikti identiški klausimai: ar galite patvirtinti, kad aptariamo motyvacinio pokalbio metu pareiškėjai buvo pateikiami klausimai apie jos asmeninį gyvenimą, nėštumą, ateities planus (jei taip, prašyta pateikti nuomonę dėl tokių klausimų pagrįstumo ir tikslingumo; jeigu prisimenate, nurodykite, kokie komisijos nariai šiuos klausimus pateikė, kokius atsakymus pateikė pareiškėja bei kaip pareiškėjos atsakymai paveikė asmeninį vertinimą balais; ar pareiškėja neparodė tinkamos motyvacijos tęsti studijas magistrantūroje (jei taip, prašyta pagrįsti nuomonę; kas lėmė žemą (4 balai iš 10) pareiškėjos įvertinimą motyvacinio pokalbio metu bei kokį balą skyrėte Jūs; Universiteto Muzikos akademijos dekanui papildomai buvo paprašyta pateikti komisijos narių sudėtį bei kiekvieno komisijos nario personalinį vertinimą balais.

Lygių galimybių kontrolierė, atsižvelgdama į poreikį gauti papildomą informaciją dėl atliekamo skundo tyrimo, vadovaudamasi Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 25 str. 2 d., 2016 m. rugsėjo 1 d. raštu Nr. (16)SN-101)S-723 „Dėl galimos diskriminacijos lyties pagrindu motyvacinio pokalbio metu stojant į magistrantūros studijas“ kreipėsi į Universiteto Muzikos akademijos dekaną ir paprašė pateikti 2016 m. birželio 29 d. vykusio pareiškėjos motyvacinio pokalbio (stojant į Muzikos akademijos magistrantūros studijas) komisijos narių personalinį vertinimą balais bei informuoti, kas ir kokį priima sprendimą dėl kandidatų priėmimo į Universiteto Muzikos akademijos magistrantūros studijas bei kokių teisės aktu vadovaujantis šis sprendimas yra priimamas.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t è:

1. Pareiškėja skunde teigia, kad komisijos nariai pateikė klausimus, susisijusius su jos privačiu gyvenimu, pavyzdžiui, prodekanė doc. dr. D. Bukantaitė paklausė, ar pareiškėja nėščia, pasiteiravo, ar vyras užsienietis, ar pareiškėja gyvena su tėvais, taip pat pasidomėjo ketinimais derinti motinystę ir darbą. Pareiškėjai atsakius į visus klausimus, prodekanė, pasak pareiškėjos, pareiškė, kad negali laikyti „krepšelio metus laiko“, nors pareiškėja ir neplanavo pasinaudoti akademine atostogomis. Pareiškėja

nebuvo priimta į valstybės finansuojamą vietą, nors, jos teigimu, studentai, kurių motyvacinis pokalbis buvo įvertintas geriau, bet visų kitų konkursinį balą sudarančių dalių vertinimas buvo žemesnis, buvo priimti į valstybės finansuojamas vietas. Pareiškėja pažymi, kad visus ketverius bakalauro studijų metus ji garsino Universiteto vardą, jos bakalauro baigiamasis projektas buvo įvertintas aukščiausiu balu, o jos puikų mokymąsi bakalauro studijose patvirtina faktas, kad ji visus ketverius metus studijavo valstybės finansuojamoje vietoje. Pareiškėjos įsitikinimu, jos nėštumas lėmė neigiamą motyvacinio pokalbio įvertinimą ir nepriėmimą į Atlikimo meno magistrantūros studijas.

2. Universiteto Muzikos akademijos dekanas doc. dr. S. Gerulis 2016 m. liepos 14 d. rašte Nr. 196 „Dėl galimos diskriminacijos lyties pagrindu motyvacinio pokalbio metu stojant į magistrantūros studijas“ informavo, kad privalomą motyvacinį pokalbį stojant į magistrantūros studijas reglamentuoja „Studentų priėmimo į Vytauto Didžiojo universiteto magistrantūros ir laipsnio nesuteikiančias studijas 2016 metais taisyklės“, patvirtintos 2016 m. gegužės 17 d. Universiteto rektoriaus įsakymu Nr. 169, o privalomo motyvacinio pokalbio tvarką reglamentuoja „Stojančiųjų į VDU Muzikos akademijos atlikimo meno specialybę motyvacinio pokalbio tvarka“, patvirtinta 2016 m. birželio 20 d. Universiteto Muzikos akademijos dekanı potvarkiu Nr. MAM-16-012 (toliau – Motyvacinio pokalbio tvarka).

Dekanas doc. dr. S. Gerulis atsiųstame rašte paaiškina, kad, siekiant išsiaiškinti motyvą, kandidatų prašoma paaiškinti paskatas tobulinti profesines kompetencijas, pagrįsti numatomos profesinės veiklos srities pasirinkimą, norą studijuoti būtent antrosios pakopos studijų programoje, taip pat jų prašoma apibūdinti savo akademinis ir meninius pasiekimus, aplinkybes, kurios galėtų daryti įtaką studijavimui ir galimybes nuosekliai ir intensyviai studijuoti. Komisijos nariai, dekanı teigimu, yra aukščiausio lygio meno profesionalai ir vadybininkai, jie turi teisę ir pareigą užduoti papildomus klausimus, kurie, jų manymu, leistų objektyviai įvertinti kandidato pasiryžimą ir asmeninę motyvą.

Dekanas doc. dr. S. Gerulis paaiškina, kad 2016 m. birželio 29 d. vykusio motyvacinio pokalbio metu pareiškėjai buvo užduodami šiai procedūrai įprasti klausimai, o klausimai, susiję su kandidatės asmeniniu gyvenimu, buvo užduodami siekiant individualizuoti motyvacinį pokalbį, išsamiau nustatyti kandidatės asmeninę motyvą, ryžtą ir galimybes studijuoti magistrantūros studijų programoje, taip pat siekiant įvertinti aplinkybes, galinčias paveikti nuoseklų ir intensyvų studijų ir praktinio darbo procesą.

Dekanas doc. dr. S. Gerulis informavo, kad pagal Motyvacinio pokalbio tvarkos 12 p. motyvacinių pokalbių garso ir vaizdo įrašai nėra daromi, pokalbis taip pat nėra protokoluojamas raštu.

Universiteto Muzikos akademijos 2016 m. liepos 14 d. rašte Nr. 196 teigiama: „Komisijos manymu, pareiškėjos atsakymai apie asmeninį gyvenimą, konkrečiai apie kandidatės galimą išvykimą gyventi į užsienį, galimybę derinti studijas ir darbą, sudarė pagrindą vertinti, ar kandidatė, visų pirma, geba objektyviai vertinti antrosios pakopos studijų metų numatomą krūvį studentui, antra, ar kandidatė

įvertina savo galimybes laikytis numatytos studijos programos ir studijuoti nuolatinėse (dieninėse) studijose ir, galiausiai, ar kandidatė yra pasiryžusi ir tikrai nori studijuoti pasirinktoje studijų programoje. <...> Komisija pripažįsta, jog kandidatės nėštumas ir asmeninio gyvenimo aplinkybės negalėjo daryti įtakos jos profesiniams gebėjimams, tačiau tai, kaip kandidatė vertina šias aplinkybes ir pateikia savo motyvaciją studijuoti antrosios pakopos studijų programoje, gali rodyti, ar kandidatė esmingai susieja motyvacinio pokalbio metu aptartus aspektus su būsिमomis studijomis, ar yra noriai nusiteikusi studijoms, ar suvokia sėkmingo bendradarbiavimo sąlygas ir asmeninę atsakomybę. Akcentuojame, kad kandidatės nėštumas neturėjo absoliučiai jokios įtakos jos motyvacijos vertinimui.“

Dekanas doc. dr. S. Gerulis teigia, kad motyvacinio pokalbio metu komisija siekė, viena vertus, informuoti kandidatę apie galimą didelį krūvį studijų metu ir, kita vertus, sužinoti kandidatės pasiryžimą, galimybes ir norą nuosekliai laikytis studijų programoje numatyto studijų plano.

Universiteto Muzikos akademijos rašte informuojama, kad į Muzikos akademijos magistrantūros studijų valstybės finansuojamas vietas šiemet buvo priimta 17 studentų, o priimtųjų į Atlikimo meno valstybės finansuojamas studijų vietas bendras konkursinis balas pasiskirstė intervale nuo 9,898 (įstojusio pirmuoju numeriu) iki 8,024 (įstojusio 17-uoju numeriu), pareiškėjos bendras konkursinis balas yra 7,461.

Muzikos akademijos dekanas paaiškina, kad pareiškėjos motyvacinio pokalbio balas buvo apskaičiuotas kaip atskirų komisijos narių skirtų balų aritmetinis vidurkis, o komisijos nariai kandidatų vertina individualiai ir nemato vienas kito vertinimo rezultatų iki pat rezultatų paskelbimo. Dekanas pažymi, kad bendras konkursinis balas susideda iš kelių dedamųjų ir todėl esą negalima teigti, kad kandidatės nepatekimą į valstybės finansuojamą studijų vietą lėmė būtent motyvacinio pokalbio įvertinimas, nes ir keli kiti konkursinį balą sudarantys įvertinimai nebuvo maksimalūs (viena iš sudedamųjų dalių yra diplomo priedėlio pažymių vidurkis, kuris pareiškėjos atveju yra 8,8 balo, atlikėjo „portfolio“ įvertinimas – 8 balai, laimėjimų konkursuose įvertinimas – 7 balai).

Universiteto Muzikos akademijos dekanas doc. dr. S. Gerulis kartu su 2016 m. liepos 14 d. raštu pateikė doc. dr. D. Bukantaitės 2016 m. liepos 14 d. paaiškinimą.

3. Universiteto Muzikos akademijos prodekanė doc. dr. D. Bukantaitė 2016 m. liepos 14 d. „Paaiškinime dėl skundžiamų aplinkybių“ paaiškina, kad motyvacinio pokalbio į Atlikimo meno magistrantūros studijas metu pareiškėjos motyvacinio pokalbio metu, be motyvaciniame pokalbiui įprastų klausimų, trumpai buvo kalbama apie pretendentes asmeninį gyvenimą tiek, kiek tai yra susiję su kandidatės galimomis magistrantūros studijomis.

Prodekanės teigimu, pareiškėjos motyvacinio pokalbio pradžioje buvo jaučiamas jos susijaudinimas. Dėl šios priežasties prodekanė, norėdama pretendentę nuraminti, sukurti jaukesnę aplinką

ir nukreipti jos mintis nuo motyvacinio pokalbio baimės, pasiteiravo: „Matau, kad gražiai laukiatės, kelintas mėnuo?“.

Prodekanė paaiškina, kad motyvacinio pokalbio metu buvo siekiama išsiaiškinti pareiškėjos galimybes įgyvendinti studijų programą, jos planuojamus laiko resursus, kurie yra reikalingi siekti studijų tikslų, o tai pat buvo pateikti klausimai, susiję su praktinio darbo namuose aplinkybėmis ir galimybėmis.

Doc. dr. D. Bukantaitė informuoja, kad pareiškėjos skunde yra netikslumų ir atkreipia dėmesį, kad paskutiniaisiais studijų metais pareiškėja nėra dalyvavusi nė viename Muzikos akademijos Fortepijono katedros studentų koncerte (kurių buvo surengta 3), 2015 - 2016 mokslo metais ji dalyvavo vienuose koncertmeisterio meistriško kursuose, tačiau iš pasiūlytų 6 tarptautinių pripažinimą turinčių fortepijono profesionalų meistriško kursų, skirtų solo programai parengti, nedalyvavo nė vienuose.

Prodekanė doc. dr. D. Bukantaitė patvirtina, kad pareiškėjos nėštumas, jos atsakymai į klausimus apie asmeninį gyvenimą pareiškėjos motyvacinio pokalbio įvertinimo niekaip nepaveikė, o bendrą konkursinį balą lėmė jo dedamųjų visuma.

4. Universiteto Muzikos akademijos dekanas doc. dr. S. Gerulis 2016 m. liepos 20 d. rašte Nr. 197 „Dėl galimos diskriminacijos lyties pagrindu motyvacinio pokalbio metu stojant į magistrantūros studijas“ pateikė informaciją apie 17 priimtų studijuoti asmenų į Muzikos akademijos magistrantūros studijas (valstybės finansuojamas vietas) įvertinimo rezultatus bei Universiteto Muzikos akademijos dekanas 2016 m. birželio 20 d. potvarkiu Nr. MAM-16-012 patvirtintos „Stojančiųjų į VDU Muzikos akademijos atlikimo meno specialybę motyvacinio pokalbio tvarkos“ kopiją.

Dekanas doc. dr. S. Gerulis informuoja, kad stojančiųjų į Muzikos akademijos magistrantūros studijas konkursinis balas buvo skaičiuojamas remiantis formule $K=0,2A+0,1P+0,3D+0,1T+0,3E$, kurioje kiekvienas dėmuo turi savo reikšmę, tai yra: A-bakalauro diplomo priedėlio visų dalykų pažymių aritmetinis vidurkis; P-atlikėjo portfolio įvertinimas; D-motyvacinis pokalbis; T-tarptautinių konkursų diplomų įvertinimas; E-stojamasis egzaminas arba specialybės baigiamojo egzamino pažymys.

Muzikos akademijos 2016 m. liepos 20 d. rašte Nr. 197 informuojama, kad stojančiųjų balai buvo suvesti į elektroninę skaičiuoklę.

5. Universiteto Muzikos akademijos dekanas doc. dr. S. Gerulis 2016 m. liepos 22 d. rašte Nr. 198 „Dėl galimos diskriminacijos lyties pagrindu motyvacinio pokalbio metu stojant į magistrantūros studijas“ informavo, kad iš 21 stojančiojo į Atlikimo meno magistrantūros studijas į fortepijono specializaciją pretendavo 2 kandidatės, vienai iš jų visi komisijos nariai skyrė 4 balus, o kita kandidatė už motyvacinį pokalbį buvo įvertinta šiais balais: 9,6; 9;9;10;10;10.

Dekanas minėtame 2016 m. liepos 22 d. rašte teikia paaiškinimus dėl pareiškėjos motyvacinio pokalbio vertinimo motyvų ir prisimena, kad pokalbis su pareiškėja nebuvo išskirtinis ar įsimintinas,

kandidatė neparodė išskirtinės motyvacijos studijuoti magistratūroje, pokalbio metu, dekanu teigimu, ji atrodė apatiška. Dekanas informuoja, kad pareiškėjai buvo pateikti keli klausimai apie jos asmeninį gyvenimą tik tiek, kiek jie siejosi su kandidatės nusiteikimu studijoms, asmeninės atsakomybės suvokimu ir galimu sėkmingu bendradarbiavimu. Dekanas tikslių motyvacinio pokalbio detalių neprisimena, tačiau pamena, kad teiravosi, kaip kandidatė planuoja derinti studijas, darbą ir savo asmeninio gyvenimo planus. Dekanas tvirtina, kad visi komisijos narių pateikti klausimai buvo tikslingi ir pagrįsti, tačiau šių klausimų negali įvardinti.

Dekanas doc. dr. S. Gerulis teigia, kad pareiškėja tinkamos motyvacijos tęsti studijas magistratūroje neparodė, į klausimus atsakinėjo vangiai, lakoniškai, nekonkrečiai, atrodė nesusidomėjusi bei nurodė, kad pasiims akademines atostogas. Dekanas informuoja, kad pareiškėjai už motyvacinį pokalbį skyrė 4 balus, o galutinis jos motyvacinio pokalbio įvertinimas, dekanu nuomone, atitinka jos pateiktus atsakymus.

Kartu su 2016 m. liepos 22 d. raštu Nr. 198 pateiktas Universiteto Muzikos akademijos dekanu 2016 m. birželio 20 d. potvarkis Nr. MAM-16-011 „Dėl stojančiųjų į atlikimo meno programos antrosios studijų pakopos motyvacinio pokalbio komisijos sudarymo“, įrodantis, kad komisijos pirmininkas yra doc. Dr. S. Gerulis, o patvirtinti komisijos nariai yra doc. dr. D. Bukantaitė, prof. K. Stonkus, prof. T. Ladiga, doc. D. Rašys ir doc. V. Kijauskas.

6. Komisijos narys, Universiteto Muzikos akademijos Instrumentinės muzikos katedros Pučiamųjų instrumentų skyriaus vadovas doc. V. Kijauskas 2016 m. liepos 26 d. Tarnyboje elektroniniu paštu gautame laiške teigia, kad klausimai pareiškėjai apie ateities planus buvo pateikti tam, kad būtų galima įvertinti, ar stojančioji yra pakankamai motyvuota ir pasiryžusi mokytis magistrantūros programoje. Doc. V. Kijausko nuomone, pareiškėja neparodė tinkamos motyvacijos birželio 29 d. vykusio motyvacinio pokalbio metu, mergina nebuvo pasiruošusi ir apgalvojusi galimų atsakymų, pateikė trumpus, neišsamius atsakymus į užduodamus klausimus. Doc. V. Kijauskas pareiškėjai skyrė žemą įvertinimą, tačiau nenurodė kokį.

7. Komisijos narys, Universiteto Muzikos akademijos Dainavimo katedros vedėjas prof. T. Ladiga 2016 m. liepos 27 d. Tarnyboje gautame rašte teigia, kad motyvaciniame pokalbyje dalyvavę kandidatai privalo parodyti tam tikrą norą studijuoti magistratūroje, vien jau ateidami ir dalyvaudami stojime į magistratūrą. Prof. T. Ladigos nuomone, žemą pareiškėjos įvertinimą lėmė trafaretiniai atsakymai, entuziazmo nebuvimas ir apatiškumas būsimų studijų atžvilgiu. Prof. T. Ladiga neprisimena pareiškėjos motyvacinio pokalbio detalių, tačiau prisimena, kad kandidatė pasirodė silpnai ir todėl jai skyrė žemą įvertinimą (nenurodė, kokį konkrečiai balą skyrė).

8. Komisijos narys, Universiteto Muzikos akademijos Fortepijono katedros vedėjas doc. D. Račys 2016 m. rugpjūčio 17 d. rašte Tarnybai paaiškina, kad pareiškėja nedalyvavo nė viename Fortepijono katedros pianistų koncerte, nė viename meistriško konkurse, skirtame solisto techniniam ir meniniam tobulėjimui. Doc. D. Račys pažymi, kad magistro studijų tikslas yra ruošti atlikėjus solistus, o pareiškėjos solinėje veikloje buvo visiškai pasyvi visą studijų laikotarpį.

„Pareiškėjos motyvacinis pokalbis buvo vangus. Šio pokalbio metu buvo užduodami įvairūs klausimai, tarp jų buvo ir susijusių su studentės nėštumu, kurie galėjo padėti išsiaiškinti jos motyvaciją ir realias galimybes studijuoti (solistai magistras groti privalo ne mažiau kaip 5 val. per dieną, kad gebėtų įvykdyti programos reikalavimus). Tenka pripažinti, kad išgirsti atsakymai neįtikino“, - teigia doc. D. Račys ir informuoja, kad pareiškėjai skyrė 4 balus, nes ji iš visų dalyvių pasirodė prasčiausiai.

9. Komisijos narys, Universiteto Muzikos akademijos Instrumentinės katedros Akordeono skyriaus vedėjas prof. K. Stonkus 2016 m. rugpjūčio 26 d. rašte Tarnybai teigia, kad tiksliai nepamena, kokius klausimus pateikė pareiškėjai, tačiau prisimena, kad pareiškėja motyvacinio pokalbio metu į klausimus atsakinėjo trumpai, vienu žodžiu. Prof. K. Stonkus prisimena, kad prodekanė pasidžiaugė pareiškėjos nėštumu, taip esą bandydama sušvelninti tvyrojusią įtampą, tačiau, pasak prof. K. Stonkaus, tai nepadėjo, nes pareiškėja motyvacijos studijoms neparodė. Prof. K. Stonkus skyrė pareiškėjai žemą balą, tačiau nenurodė konkrečiai kokį.

10. Universiteto Muzikos akademijos dekanas doc. dr. S. Gerulis 2016 m. rugsėjo 5 d. rašte Nr. 203 „Dėl galimos diskriminacijos lyties pagrindu motyvacinio pokalbio metu stojant į magistrantūros studijas“ informavo, kad pareiškėjos motyvacinio pokalbio (stojant į Muzikos akademijos magistratūros studijas) visų šešių komisijos narių personalinis vertinimas balais identiškas, tai yra visi komisijos nariai pareiškėjai skyrė 4 balus už motyvacinį pokalbį. Muzikos akademijos dekanas paaiškino, kad Priėmimo į Muzikos akademijos magistratūros studijų programos konkursinės komisijos posėdžio protokolas automatiškai sugeneruojamas Internetinės stojančiųjų priėmimo informacinės sistemos, o fakulteto priėmimo komisija aptaria gautus rezultatus ir pasirašo protokolą.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

1. Skundo tyrimo metu buvo vertinama:

1.1. Ar Universiteto Muzikos akademija, 2016 m. vykdydama asmenų priėmimą studijuoti į magistrantūros studijų Atlikimo meno specialybę, pareiškėjai taikė vienodus priėmimo reikalavimus ir

sąlygas nepaisant jos nėštumo, tai yra, ar nepažeidė Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 7 str. 1 p., nustatančio, kad švietimo įstaigų, mokslo ir studijų institucijų veiksmams pripažįstami pažeidžiančiais moterų ir vyrų lygias teises, jeigu dėl asmens lyties taikomi skirtingi reikalavimai ir sąlygos priimant mokytis ar studijuoti, rengiant mokymo ir studijų programas, vertinant žinias, keliant kvalifikaciją, ugdant profesinius įgūdžius ar suteikiant praktinę darbo patirtį. Atkreiptinas dėmesys, kad nėštumas yra siejamas su lytimi, nes pagal fiziologiją tik moterys gali pastoti, išnešioti ir gimdyti vaikus, todėl nėštumas (moteriškoji lytis) objektyviai gali būti priežastimi, faktoriumi, draudžiamu diskriminacijos pagrindu, dėl kurio žmogus gali patirti mažiau palankų elgesį.

1.2. Ar Universiteto Muzikos akademija, 2016 m. vykdydama asmenų priėmimą studijuoti į magistrantūros studijų Atlikimo meno specialybę, tinkamai vykdė Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 4 str. 1 p. įtvirtintą švietimo ir mokslo įstaigų pareigą užtikrinti moterims ir vyrams vienodas sąlygas priimant į profesinio mokymo įstaigas, aukštąsias mokyklas, keliant kvalifikaciją, ugdant profesinius įgūdžius ir suteikiant praktinę darbo patirtį bei ar nepažeidė Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 7 str. 1 p.

2. Tyrimo metu nevertinami skunde nurodyti motyvacinio pokalbio metu išsakyti klausimai, susiję su pareiškėjos privačiu gyvenimu, šeimine padėtimi, kurie, pareiškėjos nuomone, buvo nepagrįsti ir nesusiję su motyvacinio pokalbio turiniu. Pagal Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 2 str. diskriminacija draudžiama lyties pagrindu. Pagal Lygių galimybių įstatymo 2 str. diskriminacija yra draudžiama lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu. Iš minėtuose įstatymuose išdėstyto pagrindų sąrašo matyti, kad privataus gyvenimo ir šeiminių padėties pagrindas nepatenka į Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatyme bei Lygių galimybių įstatyme įtvirtintą draudžiamų diskriminavimo pagrindų sąrašą, kuris yra baigtinis ir negali būti aiškinamas plečiamai.

Vadinasi, pareiškėjos galimai mažiau palankus traktavimas dėl privataus gyvenimo bei šeiminių padėties priimant studijuoti, negali būti vertinamas, kadangi šių aplinkybių tyrimas nepriskirtas lygių galimybių kontrolieriaus kompetencijai.

3. Būtina pažymėti, kad tarptautiniai, Europos Sąjungos bei Lietuvos Respublikos teisės aktai įtvirtina moterų ir vyrų lygias galimybes siekti išsimokslinimo.

Pažymėtina, kad Jungtinių Tautų Konvencijos dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo prieš moteris 10 str. a) p. įpareigoja valstybes dalyves (Lietuva yra ratifikavusi šią Konvenciją, todėl yra valstybė, dalyvaujanti jos nuostatų įgyvendinime) imtis visų reikiamų priemonių, kad būtų panaikinta moterų diskriminacija ir jos turėtų lygias su vyrais teises mokslo srityje ir kad, pripažįstant vyrų ir moterų lygybę, būtų užtikrintos vienodos sąlygos pasirinkti profesiją ir specialybę, įgyti išsimokslinimą ir gauti

diplomas visų kategorijų kaimo ir miestų mokslo įstaigose, o ši lygybė turi būti užtikrinama ikimokyklinėse įstaigose, bendrojo, specialiojo, profesinio ir aukštojo techninio mokslo įstaigose, taip pat visose profesinio parengimo įstaigose. Taigi Lietuvos valstybei yra nustatyta imperatyvinė pareiga užtikrinti moterims lygias teises su vyrais mokslo srityje, įgyti išsimokslinimą ir gauti diplomus bet kurio lygmens mokslo įstaigose.

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos, kurios tikslas – saugoti pagrindines žmogaus teises, atitinkančias Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos garantuojamas teises, 20 str. įtvirtina lygybės prieš įstatymą principą, 21 str. įtvirtina bet kokios diskriminacijos draudimą, ypač dėl asmens lyties, rasės, odos spalvos, tautinės ar socialinės kilmės, genetinių bruožų, kalbos, religijos ar tikėjimo, politinių ar kitokių pažiūrų, priklausymo tautinei mažumai, turtinės padėties, gimimo, negalios, amžiaus, seksualinės orientacijos, o 23 str. nustatyta, kad visose srityse turi būti užtikrinama moterų ir vyrų lygybė.

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 str. nustato, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys lygūs. Žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu.

Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo preambulėje nustatyta, kad Lietuvos mokslo ir studijų politika laidoja mokslo ir studijų kokybę, visų šalies piliečių lygias teises įgyti aukštąjį išsilavinimą ir sąlygas geriausiems dirbti mokslinį darbą, siekti mokslinio ir kūrybinio tobulėjimo, rūpinasi mokslo ir studijų sistemos atitiktimi visuomenės ir ūkio poreikiams, remia jos atvirumą ir integraciją į tarptautinę mokslinių tyrimų ir aukštojo mokslo erdvę.

Lietuvos Respublikoje galiojančio specialiojo Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo paskirtis – užtikrinti, kad būtų įgyvendintos Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintos moterų ir vyrų lygios teisės, bei uždrausti bet kokią diskriminaciją dėl asmens lyties, ypač kai tai susiję su šeimine ar santuokine padėtimi. Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 4 str. 1 p. įtvirtinta švietimo ir mokslo įstaigų pareiga užtikrinti moterims ir vyrams vienodas sąlygas priimant į profesinio mokymo įstaigas, aukštąsias mokyklas, keliant kvalifikaciją, ugdant profesinius įgūdžius ir suteikiant praktinę darbo patirtį

Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 7 str. reglamentuoja moterų ir vyrų lygias teises pažeidžiančius švietimo įstaigų, mokslo ir studijų institucijų veiksmus, o 7 str. 1 p., nustato, kad švietimo įstaigų, mokslo ir studijų institucijų veiksmai pripažįstami pažeidžiančiais moterų ir vyrų lygias teises, jeigu dėl asmens lyties taikomi skirtingi reikalavimai ir sąlygos priimant mokytis ar studijuoti, rengiant mokymo ir studijų programas, vertinant žinias, keliant kvalifikaciją, ugdant profesinius įgūdžius ar suteikiant praktinę darbo patirtį.

4. Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 7 str., reglamentuojančio aukštųjų mokyklų autonomiją ir atskaitomybę, 2d. 2 p. įtvirtinta aukštųjų mokyklų teisė nustatyti studijų tvarką, o 2 d. 8 p. įtvirtinta teisė savo statuto nustatyta tvarka priimti ir šalinti studentus. Mokslo ir studijų įstatymo 22 str. 2 d. 4p. aukštosios mokyklos rektoriui deleguota funkcija aukštosios mokyklos statuto nustatyta tvarka priimti ir šalinti studentus.

Lietuvos Respublikos Seimo 2010 m. gegužės 28 d. nutarimu Nr. XI-859 patvirtinto Vytauto Didžiojo universiteto statuto (toliau – Statutas) 43 p. nustatyta, kad rektorius yra Universiteto vienasmenis valdymo organas, veikia Universiteto vardu ir jam atstovauja. Statuto 44 p. 4 papunktyje Universiteto rektoriui deleguota funkcija priimti ir šalinti studentus. Vadovaujantis Statuto 52 p. rektoriaus patariamąją instituciją yra rektoratas, kuris rengia studentų priėmimo į Vytauto Didžiojo universitetą tvarkos aprašo projektą, svarsto konkursinių komisijų siūlymus (54 p. 7 papunktis).

Vadovaujantis Statuto 71 p. nuostatomis, Universiteto akademiniam padaliniui, tai yra fakultetui, vadovauja dekanas. Statuto 72 p. 6 papunktyje nustatyta, kad dekanas teikia rektoriui siūlymus dėl studentų priėmimo ir šalinimo, vadovaudamasis Studijų reguliaminu.

Taigi darytina išvada, kad pagal esamą teisinį reglamentavimą Universiteto rektorius priima sprendimą dėl studentų priėmimo ir šalinimo, vadovaudamasis fakulteto dekanų siūlymu.

5. Universiteto rektoriaus 2016 m. gegužės 17 d. įsakymu Nr.169 patvirtintų „Studentų priėmimo į Vytauto Didžiojo universiteto magistrantūros ir laipsnio nesuteikiančias studijas 2016 metais taisyklių“ (toliau – ir Taisyklės) 1 p. numatyta, kad šios Taisyklės nustato studentų priėmimo į Universitetą 2016 m. tvarką, kuria vadovaujantis 2016 m. bus vykdomas priėmimas į magistrantūros ir laipsnio nesuteikiančias studijų programas. Taisyklių 2 p. nustatyta, kad šios Taisyklės reglamentuoja priėmimą į valstybės finansuojamas ir nefinansuojamas nuolatinės studijų formos studijų programas.

Taisyklių 12 p. yra reglamentuojami priėmimo etapai stojantiesiems į Muzikos akademijos studijų programas, o vienas iš privalomųjų etapų stojantiesiems yra motyvacinis pokalbis, kurio data buvo numatyta 2016 m. birželio 29 d.

Taisyklių 15 p. nustatyta, kad priėmimas 2016 metais į magistrantūros ir laipsnio nesuteikiančias studijų programas vykdomas vadovaujantis kiekvienai studijų programai nurodytais reikalavimais ir konkursinio balo skaičiuotėmis, nurodytais 7 lentelėje, kurioje numatyta, kad pagal Atlikimo meno studijų programą papildomai reikalaujama motyvacinio pokalbio. Taisyklių 15 p. 7 lentelėje motyvacinis pokalbis apibrėžiamas kaip „stojančiojo motyvacija, bakalauro programoje studijuotų muzikos kūrinių analizė ir jų interpretacija, muzikologijos žinios, koncertinė patirtis“.

Pažymėtina, kad Taisyklių 15 p. 7 lentelėje nurodyta stojančiųjų į Atlikimo meno studijų programą konkursinio balo skaičiuotės formulė $K = 0,2A + 0,1P + 0,3D + 0,1T + 0,3E$, kurioje: A -

bakalauro diplomo priedėlio visų dalykų pažymių aritmetinis vidurkis; P – atlikėjo portfolio įvertinimas
D – motyvacinis pokalbis; T - tarptautinių konkursų diplomų įvertinimas; E - stojamasis egzaminas arba specialybės baigiamojo egzamino pažymys. Darytina išvada, kad motyvacinio pokalbio įvertinimas balais sudaro 30 procentų bendro konkursinio balo.

Tyrimo metu paaiškėjo, kad privalomo motyvacinio pokalbio tvarką stojant į Universiteto Muzikos akademijos Atlikimo meno specialybę reglamentuoja „Stojančiųjų į VDU Muzikos akademijos atlikimo meno specialybę motyvacinio pokalbio tvarka“, patvirtinta Universiteto Muzikos akademijos dekanı 2016 m. birželio 20 d. potvarkiu Nr. MAM-16-012. Motyvacinio pokalbio tvarkos 7 p. reglamentuoja motyvacinio pokalbio turinį, kurį sudaro pretendentų prisistatymas ir komisijos narių užduodami klausimai: „a) magistratūros studijų pasirinkimo priežastys ir veiksniai, b) koncertinė patirtis, c) turimos galimybės studijuoti magistratūroje, d) aplinkybės, galinčios paveikti nuoseklų studijų ir praktinio darbo procesą, e) būsimo magistrinio darbo idėjos grynumas, f) siekiami atlikti kūriniai“. Atkreiptinas dėmesys, kad Motyvacinio pokalbio tvarkos 7 p. reglamentuojami klausimai pretendentui savo turiniu bei apimtimi išplečia aukštesnę teisinę galią turinčio teisės akto, tai yra, Taisyklių 15 p. 7 lentelėje įtvirtinto motyvacinio pokalbio apibrėžtį.

6. Taigi skundo tyrimo metu buvo vertinamas nėštumo faktorius (pareiškėjos lytis), kaip pagrindinė aplinkybė, galimai nulėmusi mažiau palankų pareiškėjos traktavimą 2016 m. birželio 29 d. vykusiame motyvaciniame pokalbyje, kuris yra vienas iš priėmimo studijuoti į Universiteto Muzikos akademijos Atlikimo meno studijų programą priėmimo etapų. Pažymėtina, kad pareiškėja savo skunde nurodė, kad ji yra besilaukianti moteris, tačiau nenurodė, kiek mėnesių ji yra nėščia. Iš skundo tyrimo metu gautų paaiškinimų galima daryti išvadą, kad nėštumas buvo pastebimas ir todėl pareiškėja sulaukė prodekanės doc. dr. D. Bukantaitės klausimo (komentarų) apie nėštumą.

Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 2 str. 4 d. tiesioginė diskriminacija apibrėžiama kaip ne toks palankaus asmens traktavimas dėl lyties, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų traktuojamas kitas asmuo. Taigi pagal Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatyme įtvirtintą teisinį reguliavimą, diskriminacija siejama su konkrečiu asmeniu, kuris dėl lyties buvo, yra ar būtų traktuojamas mažiau palankiai tam tikroje situacijoje nei kitas asmuo. Todėl, tiriant diskriminacijos fakto buvimą ar nebuvimą, yra lyginami keli žmonės, besiskiriantys tam tikrais įgimtais ar įgytais požymiais, ir vertinama, ar panašiose aplinkybėse jie traktuojami vienodai. Identifikuojant galimą diskriminavimą dėl lyties, palyginamieji asmenys yra skirtingų lyčių atstovai. Tačiau, atsižvelgiant į biologinius, anatominius, fiziologinius moters ypatumus, tik moterims būdingą fiziologinę savybę išnešioti ir gimdyti vaikus, palyginimas su priešingos lyties asmeniu galimos diskriminacijos nėštumo pagrindu faktui nustatyti yra nereikalingas ir netikslingas. Galimai nepalankus elgesys su moterimi nėštumo metu vertintinas kaip

diskriminavimas lyties pagrindu. Todėl nagrinėjamu atveju, kada vertinamas nėštumo faktorius ir jo pasekmės tolesniam moters socialiniam gyvenimui, teisių ir galimybių realizavimui vienodomis sąlygomis su vyrais, akivaizdu, kad nėštumas turi būti siejamas išimtinai su moters biologinėmis savybėmis, t.y. gebėjimu pastoti, išnešioti kūdikį ir gimdyti vaikus. Todėl asmens teisių suvaržymas ar mažiau palankus asmens traktavimas dėl nėštumo visada siejamas su moterimi ir yra laikomas diskriminacija lyties pagrindu. Šią praktiką patvirtina Europos Teisingumo Teismo nagrinėta Dekker byla¹.

7. Aptariant galimai mažiau palankų komisijos narių požiūrį į pareiškėjos nėštumą 2016 m. birželio 29 d. vykusio motyvacinio pokalbio metu ir šio požiūrio galimai suformuotą komisijos narių negatyvų vertinimą balais (tyrimo metu paaiškėjo, kad visi komisijos nariai skyrė žemą 4 balą), būtina pastebėti, kad pareiškėjos skunde nurodytos pastabos ir komisijos narių paaiškinimai apie vykusį motyvacinį pokalbį yra prieštaringi. Pavyzdžiui, pareiškėja skunde teigia, kad prodekanė doc. dr. D. Bukantaitė pasakė, jog Muzikos akademija negali pareiškėjai „laikyti krepšelio“ (citata netaisyta, tikėtina, pinigai skirti finansuojamai vietai), nors pareiškėja skunde teigia, kad neplanavo pasinaudoti akademinėmis atostogomis. Tuo tarpu dekanas doc. dr. S. Gerulis 2016 m. liepos 22 d. rašte teigia, kad pareiškėja buvo nurodžiusi, jog pasinaudos akademinėmis atostogomis. Pažymėtina, kad pastabos apie studijų „krepšelį“ savo paaiškinimuose nepatvirtino ir nepaneigė nė vienas komisijos narys, priešingai, doc. dr. Račys patvirtino, kad motyvacinio pokalbio metu tarp užduodamų pareiškėjai klausimų buvo ir klausimų, susijusių su studentės nėštumu, kurie, jo nuomone, galėjo padėti išsiaiškinti pareiškėjos motyvaciją ir realias galimybes studijuoti. Prof. K. Stonkus prisimena, kad prodekanė pasidžiaugė pareiškėjos nėštumu, tačiau kiti komisijos nariai nepatvirtino ir nepaneigė, kad motyvacinio pokalbio metu buvo pateikiami klausimai apie pareiškėjos nėštumą.

Būtina pastebėti, kad prodekanės doc. dr. D. Bukantaitės išsakyta pastaba apie pareiškėjos nėštumą motyvacinio pokalbio metu yra nesusijusi su pareiškėjos dalykinėmis savybėmis, žiniomis, koncertine patirtimi bei neatitinka Universiteto rektoriaus 2016 m. gegužės 17 d. Nr. įsakymu 169 patvirtintų „Studentų priėmimo į Vytauto Didžiojo universiteto magistrantūros ir laipsnio nesuteikiančias studijas 2016 metais taisyklių“ 15 p. 7 lentelėje įtvirtinto motyvacinio pokalbio apibrėžties turinio. Žmogaus tapatybės požymio sureikšminimas bei dėmesys šiam požymiui (kaip buvo minėta anksčiau, nėštumas yra tapatinamas su moteriškąją lytimi) dalykinio pokalbio metu, kurio eigoje aptariamos pareiškėjos

¹ ECJ, Dekker v. Stichting Vormingscentrum voor Jong Volwassenen (VJV-Centrum) Plus, Case C-177/88

dalykinės savybės, įgytos mokslo žinios, galėtų suponuoti neigiamą komisijos narių nuomonę bei požiūrį į pareiškėjos pasiryžimą bei norą studijuoti magistrantūros studijose bei inspiruoti konservatyvų ir atsargų pareiškėjos vertinimą motyvacinio pokalbio metu.

Nepaisant nėštumo faktoriaus paminėjimo 2016 m. birželio 29 d. vykusio pareiškėjos vykusio motyvacinio pokalbio metu, visi komisijos nariai vieningai savo paaiškinimuose teigė, kad pareiškėjos nėštumas, jos atsakymai į klausimus motyvacinio pokalbio įvertinimo niekaip nepaveikė.

8. Muzikos akademijos 2016 m. liepos 20 d. rašte Nr. 197 informuojama, kad stojančiųjų balai buvo suvesti į elektroninę skaičiuoklę.

Iš bendro 17 priimtų studijuoti asmenų į Muzikos akademijos magistratūros studijas surinktų konkursinių balų (taip pat ir sudedamųjų balų) pasiskirstymo paaiškėja, kad:

8.1 mažiausias surinktas konkursinis balas yra 8,024, o didžiausias – 9,898;

8.2 iš bendro 17 priimtų studijuoti asmenų 13 yra moterų ir 4 vyrai;

8.3 iš sudedamųjų konkursinių balų pasiskirstymo paaiškėja, kad:

8.3.1 mažiausias motyvacinio pokalbio įvertinimo balas yra 8,2 (skirtas moteriškosios lyties atstovei, kuri pagal surinktų konkursinių balų skaičių užima 15 vietą iš 17 ir jos konkursinis balas yra 8,148);

8.3.2 didžiausias motyvacinio pokalbio įvertinimo balas yra 10, kuris buvo skirtas 2 moterims ir vienam vyrui, kurie pagal surinktų konkursinių balų skaičių užima 1-3 vietas iš 17 asmenų;

8.3.3 didžiausias bakalauro diplomo priedėlio visų dalykų pažymių aritmetinis vidurkis yra 9,673 (ši balą turinti moteris atsidūrė 10 vietoje iš 17 priimtųjų), mažiausias – 8,24 (ši balą turintis vyras atsidūrė 16 vietoje iš 17 priimtųjų);

8.3.4 didžiausias 10 balų portfolio įvertinimas skirtas dešimčiai asmenų, kurie užėmė 1-8, 11 ir 17 pozicijas, mažiausiais 8 balų portfolio įvertinimas skirtas dviem 13-14 vietose esantiems asmenims;

8.3.5 didžiausiais 10 balų tarptautinių konkursų diplomų įvertinimas skirtas keturiems 1-4 pozicijose esantiems asmenims, mažiausias 0 balų tarptautinių konkursų diplomų vertinimas skirtas devyniems 9-17 pozicijose priimtiems studijuoti asmenims;

8.3.6 didžiausias 10 balų stojamojo egzamino arba specialybės baigiamojo egzamino pažymys skirtas 14 priimtų studijuoti asmenų, esantiems 1-7, 9-15 pozicijose iš 17, mažiausias analogiškas balas (8) skirtas 17 pozicijoje esančiam asmeniui ir 9 balai skirti 16 pozicijoje esančiam asmeniui.

8.5 Pareiškėjos bendrojo konkursinio balo sudedamieji balai yra šie: A-8,804, P-8, D-4, T-7, E-10, bendras konkursinis balas 7,461 ir pagal surinktų konkursinių balų skaičių ji užima 19 vietą, tai yra, atsiduria 2 pozicijomis žemiau nei mažiausią konkursinį balą surinkusi ir priimta studijuoti į magistrantūros studijas kandidatė. Svarbu pažymėti, kad iš 17 priimtų studijuoti asmenų į Muzikos

akademijos magistratūros studijas surinktų konkursinių sudedamųjų balų pasiskirstymo pareiškėjos sudedamieji balai nežymiai skyrėsi nuo priimtųjų surinktų konkursinių sudedamųjų balų, išskyrus žemiausią pareiškėjos gautą balą už motyvacinio pokalbio įvertinimą. Pažymėtina, kad pareiškėjos specialybės baigiamojo egzamino pažymys įvertintas 10 balu, tarptautinių konkursų diplomų įvertinimas siekė net 7 balus, įvertinant faktą, kad net 9 priimti studijuoti asmenys už tarptautinių konkursų diplomų įvertinimą gavo 0 balų. Tačiau tokiu žemu balu už motyvacinį pokalbį nebuvo įvertintas nė vienas asmuo iš 17 priimtųjų studijuoti į valstybės finansuojamą vietą Muzikos akademijoje. Akivaizdu, kad pareiškėjos nepriėmimą į valstybės finansuojamą magistratūros studijų vietą lėmė žemas motyvacinio pokalbio balas.

9. Svarbu pažymėti, kad Motyvacinio pokalbio tvarkos 12 p. nustatyta, kad motyvacinis pokalbis yra neprotokoluojamas, vaizdo ir garso įrašai nedaromi. Iš skundo tyrimo metu gautų paaiškinimų bei informacijos matyti, kad 2016 m. birželio 29 d. pareiškėjos motyvacinio pokalbio metu buvo išsakytos prieštaringos frazės (apie akademinės atostogas, valstybės finansuojamos vietos išlaikymą metus laiko, nėštumą ir kt.), kurių objektyviai negalima patikrinti ir įvertinti. Abejonių kelia komisijos narių paaiškinimai apie pretendentes pasyvumą, vangumą, menką susidomėjimą būsimomis studijomis, lėmusį žemą įvertinimą, tačiau, nesant motyvacinio pokalbio protokolo, garso ir vaizdo įrašo, neįmanoma patikrinti 2016 m. birželio 29 d. vykusio pareiškėjos motyvacinio pokalbio bendros vyravusios atmosferos, jai pateiktų klausimų ir atsakymų tikrumo ir objektyviai įvertinti, kas lėmė nepaaiškinamai žemą pareiškėjos įvertinimą: nėštumas ar motyvacijos studijuoti magistrantūros studijose nebuvimas, kuris yra sunkiai paaiškinamas, vertinant faktą, kad pareiškėja atvyko į motyvacinį pokalbį ir išreiškė savo valią jame dalyvauti. Todėl 2016 m. birželio 29 d. vykusio pareiškėjos motyvacinio pokalbio objektyvus vertinimas dėl galimo Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 7 str. 1 p. pažeidimo (kai dėl asmens lyties taikomi skirtingi reikalavimai ir sąlygos priimant studijuoti) negali būti atliktas ir negali būti priimtas teisėtas ir nešališkas sprendimas.

Manytina, kad siekiant įgyvendinti objektyvumo, sąžiningumo ir teisingumo principus, motyvaciniai pretendentų pokalbiai stojant į Universiteto Muzikos akademijos bei kitų fakultetų atitinkamas studijas turėtų būti protokoluojami, daromas garso arba vaizdo įrašas.

10. Siekiant įvertinti, ar Universiteto Muzikos akademija, 2016 m. vykdydama asmenų priėmimą į magistrantūros studijų Atlikimo meno specialybę, tinkamai vykdė Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 4 str. 1 p. įtvirtintą švietimo ir mokslo įstaigų pareigą užtikrinti moterims ir vyrams vienodas sąlygas priimant į aukštąsias mokyklas bei ar nepažeidė Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 7 str. 1 p., moterų ir vyrų lygių galimybių užtikrinimo aspektu vertintinas Universiteto Muzikos akademijos dekanı 2016 m. birželio 20 d. potvarkiu Nr. MAM-16-012 patvirtintos „Stojančiųjų į VDU Muzikos akademijos atlikimo meno specialybę motyvacinio pokalbio tvarkos“ 7 p., reglamentuojantis motyvacinio

pokalbio turinį. Atkreiptinas dėmesys, kad Motyvacinio pokalbio tvarkos 7 p. reglamentuojami klausimai pretendentai savo turiniu bei apimtimi išplečia aukštesnę teisinę galią turinčio teisės akto, tai yra, Universiteto rektoriaus 2016 m. gegužės 17 d. įsakymu Nr. 169 patvirtintų „Studentų priėmimo į Vytauto Didžiojo universiteto magistrantūros ir laipsnio nesuteikiančias studijas 2016 metais taisyklių“ 15 p. 7 lentelėje įtvirtinto motyvacinio pokalbio apibrėžtį.

Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 2 str. 2 d. diskriminacija įvardijama tiesiogine ar netiesiogine diskriminacija, seksualiniu priekabiavimu, priekabiavimu, nurodymu tiesiogiai ar netiesiogiai diskriminuoti asmenis dėl lyties. Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 2 str. 5 d. netiesioginė diskriminacija apibrėžiama kaip veikimas ar neveikimas, teisės norma, vertinimo kriterijus ar praktika, kurie formaliai yra vienodi moterims ir vyrams, bet juos įgyvendinant ar taikant vienos lyties asmenys gali atsidurti ar atsiduria tam tikroje mažiau palankioje padėtyje negu kitos lyties asmenys, nebent ši veikimą ar neveikimą, teisės normą, vertinimo kriterijų ar praktiką objektyviai pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis.

Taigi netiesioginė diskriminacija kildinama ne tik iš buvusio ar esamo nevienodo traktavimo, bet ir iš galimo hipotetinio nevienodo traktavimo, kuris galėtų būti mažiau palankus tam tikros lyties asmenims. Todėl netiesioginei diskriminacijai identifikuoti gali būti atliekamas hipotetinis palyginimas numanomos labiau pažeidžiamos grupės asmenų atžvilgiu, kurie, nagrinėjamu atveju, įgyvendinus Motyvacinio pokalbio tvarkos 7 p. pilna apimtimi, galėtų atsidurti mažiau palankioje padėtyje dėl savo lyties. Atkreiptinas dėmesys, kad diskriminacija gali būti kildinama ir iš hipotetinių aplinkybių, kurių šiuo metu nėra, jos nevyksta, bet, įgyvendinus tam tikrą teisės aktą ar atliktus tam tikrą veiksmą, galėtų atsirasti.

Aptariant Motyvacinio pokalbio tvarkos 7 p. reglamentuojamus klausimus, kurie turi būti pateikti pretendentai, būtina pastebėti, kad c papunkčio klausimas apie turimas galimybes studijuoti magistrantūroje bei d papunkčio klausimas apie aplinkybes, galinčias paveikti nuoseklų studijų ir praktinio darbo procesą, nepatenka į Universiteto rektoriaus 2016 m. gegužės 17 d. Nr. įsakymu 169 patvirtintų „Studentų priėmimo į Vytauto Didžiojo universiteto magistrantūros ir laipsnio nesuteikiančias studijas 2016 metais taisyklių“ 15 p. 7 lentelėje įtvirtinto motyvacinio pokalbio apibrėžties turinį. Motyvacinio pokalbio tvarkos klausimai apie turimas galimybes studijuoti magistrantūroje bei klausimas apie aplinkybes, galinčias paveikti nuoseklų studijų ir praktinio darbo procesą yra privataus pobūdžio, susiję su asmeniniu, šeimyniniu gyvenimu, bet ne su pretendento mokslo žiniomis, įgyta praktine patirtimi, mokslo iššūkais, dalykinėmis savybėmis. Motyvacinio pokalbio tvarkos 7p. c ir d papunkčiuose nustatyti klausimai yra neutralūs lyčių požiūriu, formaliai jie yra vienodi moterims ir vyrams, bet juos įgyvendinant ar taikant praktikoje, moterys galėtų atsidurti mažiau palankioje padėtyje

nei vyrai. Vertinimo kriterijus, susijęs su pretendento turimomis galimybėmis studijuoti magistrantūroje, bei kriterijus, susijęs su aplinkybėmis, galinčiomis paveikti nuoseklų studijų ir praktinio darbo procesą, galėtų būti labiau nepalankūs moterims, nes moterys dažniausiai jauname amžiuje planuoja nėštumą, turi išnešioti kūdikį, gimdo vaikus, naudojasi nėštumo ir gimdymo atostogomis, maitina kūdikį krūtimi arba jau yra susilaukusios vaikų, kurių priežiūrai, ypač iki 1 metų amžiaus, tradiciškai skiria daugiau dėmesio nei vyrai, ir todėl joms objektyviai būtų žymiai sunkiau nei vyrams pateikti teigiamus atsakymus apie galimybes studijuoti magistrantūroje bei patvirtinti faktą, kad jų gyvenime nėra aplinkybių, galinčių paveikti nuoseklų studijų ir praktinio darbo procesą. Tačiau kiekviena moteris, neatsižvelgiant į jos šeimyninius įsipareigojimus, nėštumą bei kitas aplinkybes, galinčias daryti poveikį tik moterų socializacijai, turi turėti vienodas sąlygas ir galimybes su vyrais mokytis, studijuoti ir siekti norimo išsimokslinimo. Todėl tam tikri vertinimo kriterijai, kurie galėtų būti mažiau palankūs moterims ir kurie vertinimo procese gali suponuoti neigiamą vertintojų nuomonę apie pretendentę, neturėtų būti taikomi. Todėl darytina išvada, kad Motyvacinio pokalbio tvarkos 7 p. c ir d papunkčiuose nustatyti klausimai vertintini kaip netiesioginė diskriminacija dėl lyties, nes, pateikiant šiuos klausimus pretendentams, moterims dėl objektyvių priežasčių gali būti sudėtingiau arba neįmanoma pateikti pozityvius, komisijos narius tenkinančius atsakymus ir dėl šios priežasties moterys gali atsidurti blogesnėje padėtyje nei pretendentai vyrai, tai yra nebūti priimtos studijuoti į Muzikos akademiją (įvertinant faktą, kad motyvacinio pokalbio balą lemia 30 procentų bendro sudedamojo konkursinio balo). Todėl darytina išvada, kad Universiteto Muzikos akademija, 2016 m. vykdydama asmenų priėmimą studijuoti į Atlikimo meno specialybę, netinkamai vykdė Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 4 str. 1 p. įtvirtintą švietimo ir mokslo įstaigų pareigą užtikrinti moterims ir vyrams vienodas sąlygas priimant į aukštąsias mokyklas, bei pažeidė Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 7 str. 1 p., nustatantį, kad švietimo įstaigų, mokslo ir studijų institucijų veiksmai pripažįstami pažeidžiančiais moterų ir vyrų lygias teises, jeigu dėl asmens lyties taikomi skirtingi reikalavimai ir sąlygos priimant mokytis ar studijuoti.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, bei vadovaudamasi Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 21 str. 1 d. 3 p., 24 str. 1 d. 2 p., 5 p.,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Nutraukti pareiškėjos skundo tyrimą dalyje dėl galimos diskriminacijos lyties pagrindu dėl Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 7 str. 1 p. pažeidimo, nes trūksta objektyvių duomenų apie skunde aprašytą pažeidimą.

2. Kreiptis į Universiteto Muzikos akademijos dekaną doc. dr. S. Gerulį ir siūlyti pakeisti Universiteto Muzikos akademijos dekaną 2016 m. birželio 22 d. potvarkiu Nr. MAM-16-012 patvirtintos „Stojančiųjų į VDU Muzikos akademijos atlikimo meno specialybę motyvacinio pokalbio tvarkos“ 7 p. c ir d papunkčiuose nustatytus klausimus taip, kad užduodant šiuos klausimus į juos pateikiami atsakymai nebūtų mažiau palankūs moterims.

3. Skundą dalyje dėl galimos diskriminacijos dėl privataus gyvenimo bei šeiminių padėties palikti nenagrinėtu.

4. Su sprendimu supažindinti Universiteto Muzikos akademijos dekaną doc. dr. S. Gerulį ir pareiškėją.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Lobačevskytė